

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/32/2016
Identifikačné číslo spisu: 8413202860
Dátum vydania rozhodnutia: 29.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Lenka Praženková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8413202860.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s. r. o., so sídlom Politických včezňů 1272/21, Nové Město, Praha, Česká republika, IČO: 26 429 705, právne zastúpeného Fridrich Paľko, s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421, proti žalovanej: L. M., nar. XX. P. XXXX, bytom E., právne zastúpenej JUDr. Zsoltom Suverom, advokátom, so sídlom Murgašova 3, Košice, o zaplatenie zmenkovej sumy 536,23 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Kežmarok pod sp. zn. 4Cb/45/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. augusta 2015, č. k. 2Cob/31/2015-64, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. augusta 2015, č. k. 2Cob/31/2015-64, vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom zo 7. novembra 2014, č. k. 4Cb/45/2013-33, Okresný súd Kežmarok (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu vo výške 536,23 eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne: zo zmenkovej sumy 686,47 eur od 31. júla 2009 do 12. januára 2012, zo sumy 454,23 eur od 13. januára 2012 do 14. februára 2012, zo sumy 372,23 eur od 15. februára 2012 do zaplatenia, 6 % ročný úrok zo zmenkovej sumy 686,47 eur od 25. januára 2010 do 12. januára 2012, zo sumy 454,23 eur od 13. januára 2012 do 14. februára 2012, zo sumy 372,23 eur od 15. februára 2012 do zaplatenia, zmenkovú odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy vo výške 2,29 eur, to všetko v lehote troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku. Žalovanej zároveň uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 32 eur a trov právneho zastúpenia vo výške 140,10 eur, to všetko v lehote troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

2. Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca si proti žalovanej uplatnil právo na zaplatenie pohľadávky podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej tiež „Nariadenie“), pričom právnym titulom žaloby bola zmenka so zmenkovou sumou a príslušenstvom špecifikovaným v odôvodnení tohto rozsudku.

Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Pretože zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“, indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou. Na rubopise zmenky je uvedený indosament, ktorým pôvodný veriteľ zmenku previedol na žalobcu. Po zaplatení súdneho poplatku súd doručoval žalovanej kópiu návrhu na uplatnenie pohľadávky s vyplnenou časťou vzorového tlačiva C na odpoveď. Žalovaná vo vyplnenom tlačive C nevzniesla k podanému návrhu námietky a pohľadávku akceptovala. Z prvopisu zmenky mal súd preukázané skutkové tvrdenia žalobcu uvedené v návrhu. Zmenka, okrem údaju splatnosti, obsahuje všetky náležitosti predpísané článkom I. § 75 zákona č. 191/1950 Zb. Napriek tomu nie je neplatná, keďže v zmysle článku I. § 76 ods. 2 tejto právnej úpravy o vlastnej zmenke, v ktorej nie je údaj o splatnosti, platí, že je splatná na videnie. Zmenka na videnie je splatná pri predložení a na platenie musí byť predložená do jedného roka od dátumu vystavenia, ale vystaviteľ môže túto lehotu skrátiť alebo určiť lehotu dlhšiu. V prípade žalovanej zmenky, určil vystaviteľ pre predloženie zmenky na platenie lehotu 4 roky odo dňa vystavenia. Z návrhu vyplýva, že remitent predložil žalovanej zmenku na platenie. Doložka „bez protestu“ zbavila remitenta povinnosti urobiť protest pre neplatenie a súčasne preniesla dôkazné bremeno na preukázanie, že lehoty neboli dodržané, na žalovanú. Za predloženie zmenky na platenie sa všeobecne uznáva aj jej uplatnenie na súde. Navyše, podľa článku I. § 53 ods. 1 v spojení s § 78 ods. 1 Zmenkového zákona, zmeškaním lehoty majiteľ nestráca práva proti vystaviteľovi vlastnej zmenky. V zmenkách splatných na videnie môžu vystaviteľ v zmysle článku I. § 5 v spojení s § 77 ods. 2 Zmenkového zákona ustanoviť zúrokovanie zmenkovej sumy. V danom prípade tak učinil sadzbou 0,25 % denne. Výška úrokovej miery, ktorú je možné ustanoviť vo vistazmenke, Zmenkovým zákonom upravená nie je. Jej určenie sa ponecháva na vystaviteľa. Žalobca zmenku nadobudol indosamentom (rubopisom) a aj keď zjavne k indosácii došlo až po splatnosti zmenky, stal sa riadne majiteľom zmenky, preto môže podľa článku I. § 48 ods. 1 v spojení s § 77 ods. 1 Zmenkového zákona, postihom žiadať od žalovanej zmenkovú sumu s dojednanými úrokmi, 6 % úroky odo dňa splatnosti a odmenu vo výške ? percenta zmenkovej sumy. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil súd prvej inštancie čl. 16 Nariadenia a žalobcovi priznal náhradu zaplateného súdneho poplatku i náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Prešove (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 27. augusta 2015, sp. zn. 2Cob/31/2015, potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti, v ktorej bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu 536,23 eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo zmenkovej sumy 686,47 eur od 31. júla 2009 do 24. januára 2010, 6 % ročný úrok zo sumy 686,47 eur od 25. januára 2010 do 12. januára 2012, 6 % ročný úrok zo sumy 454,23 eur od 13. januára 2012 do 14. februára 2012, 6 % ročný úrok zo sumy 372,23 eur od 15. februára 2012 do zaplatenia a zmenkovú odmenu vo výške ? percenta zmenkovej sumy predstavujúcej 2,29 eur všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a náhradu trov konania stranám sporu nepriznal. Zároveň proti tomuto rozsudku v jeho potvrdzujúcej časti pripustil dovolanie.

4. V odôvodnení potvrdzujúcej časti rozsudku odvolací súd uviedol, že je určujúcou skutočnosť, že žalovaná na výzvu súdu prvého stupňa na vyjadrenie k návrhu žalobný návrh akceptovala. Až v podanom odvolaní uvádza, že v danom prípade sa jednalo o poskytnutie úveru, čiže jedná sa o vzťah spotrebiteľský, a nie zmenkový právny vzťah, ako to posúdil súd prvej inštancie a tiež, že plnenia zmenkového a ročného úroku vo výške uvedenej v zmenke sú v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ako aj v rozpore s dobrými mravmi. Tieto skutočnosti majú relevantný význam aj pre možnosti odvolacieho súdu realizovať prieskum napadnutého rozhodnutia v odvolacom konaní. V súlade s čl. 17 ods. 1 Nariadenia, Slovenská republika informovala Komisiu o tom, že na základe procesného práva Slovenskej republiky bude možno v súlade s čl. 17 Nariadenia podať opravný prostriedok „odvolanie“ (§ 201 a nasl. O. s. p.) na „krajské súdy“. Odvolacie konanie začaté odvolaním podľa článku 17 Nariadenia sa uskutoční podľa procesného poriadku Slovenskej republiky (čl. 19 Nariadenia) len za podmienky včasného podania odpovede odporcom (čl. 5 ods. 3 Nariadenia). Konanie postupom podľa Nariadenia pred súdom v celom rozsahu nahrádza prvostupňové konanie podľa Občianskeho súdneho poriadku platného na území Slovenskej republiky. V prípade podania odvolania

podľa čl. 17 Nariadenia, rozhoduje odvolací súd Slovenskej republiky podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia). Pôjde predovšetkým o ustanovenie upravujúce odvolacie konanie v drobných sporoch (§ 214 ods. 1 písm. b/ O. s. p.), ale aj ustanovenia § 205a ods. 1 O. s. p. o podmienkach prípustnosti uvádzania v odvolaní nových skutočností alebo dôkazov, či § 213 ods. 1 O. s. p. o viazanosti odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa. Uviedol, že rozsah preskúmvacej právomoci odvolacieho súdu bol však zásadne obmedzený v dôsledku toho, že žalovaná v odpovedi na podaný návrh, žalobný návrh akceptovala. Cieľom prijatia Nariadenia bolo zjednodušenie a zrýchlenie cezhraničného konania v spotrebiteľských a obchodných veciach s nízkou hodnotou sporu (bod 4 Preambuly Nariadenia). Cieľom takéhoto konania by malo byť zjednodušenie prístupu k spravodlivosti. Nariadenie upravuje cezhraničné spory výslovne aj v spotrebiteľských veciach. Preto rozsah dokazovania a preskúmvania aj spotrebiteľských vecí prvostupňovým súdom musí sa riadiť Nariadením. Len odvolacie konanie začaté odvolaním podľa čl. 17 Nariadenia sa riadi O. s. p. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu v preskúmvanej veci mal zásadný význam bod 31 Preambuly Nariadenia, podľa ktorého „mali by existovať minimálne požiadavky na preskúvanie rozsudku v prípadoch, keď odporca nebol schopný pohľadávku poprieť“. Vychádzajúc z citovaného ustanovenia, ako aj z čl. 7 bod 3 Nariadenia, má žalovaný, ktorý nevyužil svoje právo na odpoveď k podanému návrhu v stanovenej lehote 30 dní síce právo podať odvolanie proti rozsudku súdu podľa čl. 17 Nariadenia, avšak v takom prípade môžu byť právne relevantné len tie odvolacie dôvody, ktoré uvádza článok 18 Nariadenia. Na iné odvolacie dôvody, ktoré by odporca uviedol prvýkrát až v podanom odvolaní, nie je možné prihliadať. Uvedené články Nariadenia sú z hľadiska svojich účinkov čiastočne porovnateľné s účinkami podania odporu proti platobnému rozkazu bez uvedenia dôvodov vo veci samej (§ 174 ods. 1, 2, 3 písm. b/ O. s. p.). Skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, sú pri odvolaní proti rozsudku vo veci samej odvolacím dôvodom len za splnenia podmienok uvedených v § 205a ods. 1 O. s. p. Pretože žalovaná nepoprela pohľadávku žalobcu v lehote stanovenej v čl. 5 ods. 3 Nariadenia, ale ju akceptovala, musel odvolací súd napadnutý rozsudok vo veci samej vo zvyšujúcej časti bez ďalšieho potvrdiť, keď nebol oprávnený v tejto časti vo veci samej preskúmať rozsudok.

5. Odvolací súd v súlade s § 238 ods. 3 O. s. p. pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, pretože ho považuje za rozhodnutie zásadného právneho významu. Relevantnou je zodpovedanie otázky: „či pri systéme neúplnej apelácie vyplývajúcej z ust. § 205a O. s. p. v konaní podľa nariadenia EP a Rady č. 861/2007 je možný prieskum rozsudku súdu prvého stupňa s prihliadnutím na v odvolaní novoproduktované skutočnosti a dôkazy, ktoré odvolateľ (pri svojej pasivite pred súdom prvého stupňa) napriek výzve súdu prvého stupňa a po poučení obsiahnutom v tlačive C na odpoveď (čl. 5 ods.2 a 3 nariadenia) v prvostupňovom konaní neuplatnil?“

6. Pripustenie dovolania odôvodnil tým, že sa jedná o rozhodnutie, ktoré rieši doposiaľ dovolacím súdom neriešenú právnu otázku, ktorá môže mať zásadný význam z hľadiska rozhodovacej činnosti súdov vôbec. Ide o právnu otázku vykladanú v iných rozhodnutiach odvolacích súdov i tak, že nezaslanie odpovede odporcom podľa článku 7 ods. 3 Nariadenia nebráni odvolaciemu súdu vo vecnom preskúmvaní rozsudku z dôvodov uvedených žalovaným, či aj ním neuvedených, vo včas podanom odvolaní (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/273/2014 zo dňa 2. februára 2015, rozsudok sp. zn. 7Co/339/2014 zo dňa 26. februára 2015). Poukázal na to, že podobný záver ako v tejto veci prijal iný senát odvolacieho súdu vo veci 1Cob/6/2015. Pripustenie vecného preskúmvania rozsudku súdu prvej inštancie z dôvodov uvedených žalovaným až v podanom odvolaní, či dokonca aj z dôvodov žalovaným nenamietaných v podanom odvolaní, je podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s cieľmi prijatia Nariadenia uvedenými v bodoch 4, 7 a 30 Preambuly Nariadenia.

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti, podala dovolanie žalovaná. Zdôraznila, že tlačivo „C“ určené na odpoveď podľa čl. 5 ods. 3 Nariadenia vo forme, v ktorej bola žalovanej doručená, jej neposkytlo priestor na uvedenie relevantných skutočností. Navyac je text v tomto tlačive písaný veľmi malým ťažko čitateľným písmom, čo má za následok jeho formálnu nedostupnosť. Okrem toho žalovaná nebola poučená ani podľa § 120 ods. 4 O. s. p. K skutočnostiam, ku ktorým je súd v občianskom súdnom konaní povinný prihliadať z úradnej povinnosti, teda aj bez návrhu, patrí medzi inými najmä absolútna neplatnosť právneho úkonu. Pokiaľ súd prvej inštancie skutočnosť, ku

ktorej je povinný prihliadať ex offio, nezistil, tak potom môže nastať situácia, keď túto odvolateľ uvedie vo svojom odvolaní ako odvolací dôvod (napr. že zmluva alebo dohoda je absolútne neplatná), hoci táto skutočnosť nebude spĺňať žiadnu z podmienok uvedených v § 205a O. s. p. Avšak o novú skutočnosť sa v zmysle § 205a ods. 1 O. s. p. nejedná, pokiaľ skutočnosť, ku ktorej je súd povinný prihliadať ex offio, hoci túto žiadnu z účastníkov konania pred súdom prvého stupňa neuplatnil, vyplýva z dôkazov vykonaných pred súdom a súd prvej inštancie chybné k tejto skutočnosti neprihliadol, a dospel tak k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Odvolací súd je teda povinný k tejto skutočnosti prihliadnúť, aj keď na túto z účastníkov konania nepoukázal, prípadne na ňu poukázal až v odvolacích konaní. Uvedené platí o to viac v spore, v ktorom sa uplatňuje právo na zaplatenie sumy zo spotrebiteľskej zmluvy. Zo spisového materiálu, najmä však zo žalobcom predloženej pôvodne blankozmenky vyplýva, že táto bola vystavená žalovanou na rad spoločnosti POHOTOVOSTĚ s.r.o. (pôvodného veriteľa), ktorá túto následne rubopisom previedla na žalobcu, ktorý je zahraničnou právnickou osobou. Okrem toho na zmenke je uvedené aj číslo spotrebiteľskej (úverovej) zmluvy, na základe ktorej bola vystavená. Okresnému súdu aj z jeho vlastnej činnosti bola zrejme dobre známa skutočnosť, inak všeobecne známa, že pôvodný remitent - spoločnosť POHOTOVOSTĚ s.r.o., v prospech ktorej bola zmenka vystavená vykonáva svoju činnosť prevažne poskytovaním spotrebiteľských úverov a tento je taktiež vedený v registri veriteľov a podregistri iných veriteľov (ktorý vedie Národná banka Slovenska) ako iná spoločnosť poskytujúca spotrebiteľské/iné úvery. Z exekučných konaní vedených na okresnom súde, ako aj na krajskom súde vyplýva záver, že takmer všetky žiadosti súdnych exekútorov o vydanie poverenia na vykonanie rozhodcovských rozhodnutí, v ktorých sú spotrebiteľia zaväzovaní na plnenie v prospech spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. boli zamietnuté, pretože obsahujú neprijateľné zmluvné podmienky v neprospech spotrebiteľa. A preto konajúci súd je povinný v takýchto prípadoch aj z úradnej povinnosti skúmať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok, na základe ktorých nie je možné od žalovanej ako spotrebiteľa požadovať vyplývajúce z prípadného neplatného právneho úkonu, ktorým v je v danom prípade dohoda o vyplňovacom práve a zmenka. V danom prípade teda bolo povinnosťou okresného súdu a následne aj krajského súdu skúmať platnosť zmenky pre jej rozpor s ustanovením § 39 Občianskeho zákonníka a pre rozpor s ustanoveniami zákona č. 258/2001 o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v rozhodujúcom období ako aj s ustanoveniami zákona č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v rozhodujúcom období. Navrhla preto, aby dovolací súd rozsudok v jeho napadnutej časti zmenil, tak, že žalobu zamietne, prípadne tento zruší a vec vráti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

8. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v uvedenom konaní podľa Nariadenia dovolanie nie je prípustné a preto postup súdu, odlišný od odmietnutia dovolania by bol nesprávny a došlo by k závažnému narušeniu princípu právnej istoty. Vzhľadom na skutočnosť, že postup žalovanej a jej právneho zástupcu nemá oporu v procesnom rámci konania regulovaného Nariadením, kedy bolo ako opravný prostriedok podané dovolanie, ktoré je v tomto druhu konania neprípustné, žiadal, aby dovolací súd dovolanie žalovanej odmietol ako neprípustné.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“), ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podal včas riadne zastúpený odvolateľ, bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) najskôr skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

10. Podľa ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C. s. p., právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, (t. j. za účinnosti O. s. p.) dovolací súd postupoval v zmysle ust. § 470 ods. 2 C. s. p. a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ust. § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O. s. p. (v znení účinnom v čase podania dovolania).

11. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

12. Keďže v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, podmienky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku upravuje ustanovenie § 238 O. s. p.

13. V § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. sú vymedzené znaky rozsudkov, pri danosti ktorých zákon (bez ohľadu na povahu prejednávanej veci alebo predmetu konania) vyjadril svoj zámer, aby určité rozsudky bolo možné napadnúť dovolaním. V § 238 ods. 1 O. s. p. ustanovil, že dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V § 238 ods. 2 O. s. p. pripustil dovolanie tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. V § 238 ods. 3 O. s. p. odvolaciemu súdu zveril oprávnenie založiť prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorý má po právnej stránke zásadný význam.

14. Občiansky súdny poriadok v § 238 ods. 4 vylúčil prípustnosť dovolania proti rozsudkom vydaným vo veciach upravených Zákonom o rodine (s výnimkou rozsudkov o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení). V § 238 ods. 5 O. s. p. vyslovil neprípustnosť dovolania proti rozsudkom vo veciach, v ktorých bolo napadnuté právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom trojnásobok minimálnej mzdy a v obchodných veciach desaťnásobok minimálnej mzdy (prícom na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada).

15. Zo zvoleného legislatívno - technického riešenia (zaradenia jednotlivých ustanovení § 238 O. s. p.) možno vyvodiť, že ustanovenia § 238 ods. 4 a 5 O. s. p. majú vo vzťahu k jeho predchádzajúcim odsekom (1 až 3) povahu špeciálnej úpravy a obsahujú výnimky z nich. V týchto ustanoveniach je vyjadrený zámer zákona, aby určité rozhodnutia (buď so zreteľom na povahu prejednávanej veci alebo vzhľadom na určité špecifiká predmetu konania) neboli v dovolacom konaní prejednané. (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/246/2006, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe č. 6/2007)

16. V prejednávanej veci je napadnutá tá časť rozsudku odvolacieho súdu, ktorou potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi zmenkovú sumu 536,23 eura s príslušenstvom, pričom odvolací súd samostatným výrokom pripustil proti tomuto rozhodnutiu dovolanie.

17. So zreteľom na ustanovenie § 238 ods. 5 O. s. p. bolo treba vyriešiť otázku, či prípustnosť dovolania nie vylúčená výškou peňažného plnenia, o ktorej bolo rozhodnuté odvolacím súdom.

18. Výška minimálnej mzdy v deň podania žaloby (28. marca 2013) bola 337,70 eur (§ 1 písm. a/ nariadenia Vlády Slovenskej republiky č. 326/2012 Z.z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2013), pričom trojnásobok minimálnej mzdy predstavuje sumu 1 013,10 eur a desaťnásobok minimálnej mzdy predstavuje 3 377 eur. Dovolanie žalovanej tak smeruje proti časti rozsudku odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšujúcom ani trojnásobok minimálnej mzdy.

19. Tým, že odvolací súd aj napriek tomu vyslovil prípustnosť dovolania, prekročil rozsah svojho zákonného oprávnenia založiť výrokom rozhodnutia prípustnosť dovolania a preto dovolací súd na výrok odvolacieho súdu o pripustení dovolania proti výroku o potvrzení rozsudku neprihliadal. Dovolací súd tak dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej podľa ust. § 238 O. s. p. nemožno vyvodiť.

20. Prípustnosť dovolania žalovanej by prichádzala do úvahy, len ak by bolo konanie postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd preto skúmal, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O. s. p. (či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážka právoplatne rozhodnutej veci alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na návrh,

prípado odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, prípad rozhodnutia vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným).

21. Dovolací súd zistil, že v prejednávanej veci je konanie postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

22. Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala strane sporu. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje strane sporu realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných jej Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal strane sporu jej procesné práva, ktoré jej právny poriadok priznáva.

23. V prejednávanej veci bol žalobcom podaný návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia.

24. Vo všeobecnosti sú nariadenia ako všeobecne záväzné právne akty Európskej únie, priamo aplikovateľné vo všetkých členských štátoch (čl. 288 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie), nášmu právnemu poriadku nekonkurujú, ale sú jeho súčasťou s tým, že majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky (čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Sú to normatívne akty, ktoré sú záväzné v celistvosti (majú priamy účinok). Toto postavenie má za následok, že uvedené akty nemožno aplikovať izolovane, ale v spojení s vnútroštátnym právom, pokiaľ nariadeniami upravené otázky vnútroštátne právo neupravuje inak alebo týmto aktom neodporuje (Simmenthal, C - 106/77). Absentujúca právna úprava určitej (i procesnej) otázky v nariadení preto nemá za následok vylúčenie použitia vnútroštátnych právnych predpisov (pri zachovaní zásad vyjadrených v rozhodnutiach Komisia proti Veľkej Británii 128/78, Komisia proti Taliansku 39/72, vo veci Bussone z 30. novembra 1978 C - 31/78, Amsterdam Bulb z 2. februára 1977, C - 50/76 a iné), práve naopak, pri ich priamej aplikácii súd prioritne použije ustanovenia tohto aktu (ako celku), a subsidiárne v otázkach nariadením neošetrených (a zároveň takých, ktorých použitie nariadenie nevylučuje), postupuje podľa právneho poriadku konkrétneho členského štátu. Uvedený postup vyplýva zo samotného charakteru práva únie a zakotvuje ho aj väčšina nariadení ustanovením v podobe odkazu na vnútroštátne právo.

25. V prejednávanej veci sa postupuje podľa Nariadenia, ktoré *expressis verbis* v čl. 19 vyjadruje princíp subsidiarity procesnoprávných noriem členských štátov (okrem Dánska - čl. 2 ods. 3 Nariadenia) pod únijné právo. Za relevantnú procesnoprávnú normu bolo v čase konania a rozhodovania nižších súdov (do 1. júla 2016, pozn. dovolacieho súdu) potrebné považovať najmä Občiansky súdny poriadok.

26. Podľa čl. 12 ods. 2 Nariadenia, v prípade potreby súd alebo tribunal informuje strany o procesnoprávných otázkach.

27. Článok 12 ods. 2 Nariadenia vyjadruje mandukčnú (poučovaciu) povinnosť súdu vo vzťahu k stranám o ich procesných právach a povinnostiach. Citovaný článok je podľa názoru dovolacieho súdu potrebné vykladať tak, že všeobecné súdy sú, vzhľadom na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 19, povinné poučiť strany nielen v rozsahu práv a povinností vyplývajúcich z Nariadenia, ale aj v rozsahu práv a povinností, ktoré upravuje vnútroštátny procesný predpis (napríklad o povinnosti tvrdenia a navrhovania dôkazov a o lehotách na predkladanie alebo navrhovanie dôkazov, o možnosti späťvzatia žaloby, o oprave a doplnení žaloby, o možnosti dať sa zastúpiť advokátom, o možnosti obrátiť sa na

Centrum právnej pomoci, o dôsledkoch odopretia prijatia písomnosti, a pod.). Uvedené navyše možno vyvodit' aj priamo z Nariadenia, konkrétne z bodu 22 preambuly, podľa ktorého, zamestnanci súdu alebo tribunálu by mali mať možnosť poskytovať informácie o procesnoprávných otázkach v súlade s vnútroštátnym právom.

28. Podľa § 114 ods. 2 O. s. p., v rámci prípravy pojednávania súd doručí návrh na začatie konania (žalobu) odporcovi (žalovanému) spolu s rovnopisom a prílohami návrhu do vlastných rúk a poučí účastníkov podľa § 120 ods. 4.

29. Podľa § 120 ods. 4 O. s. p., súd je povinný okrem vecí podľa odseku 2 poučiť účastníkov, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaďuje pojednávanie (§ 115a) najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a.

30. Podľa § 205a ods. 1 písm. c/ O. s. p., skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, sú pri odvolaní proti rozsudku alebo uzneseniu vo veci samej odvolacím dôvodom len vtedy, ak odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4.

31. V prejednávanej veci žalovaná vo vyplnenom tlačive C nevzniesla k podanej žalobe námietky, pohľadávku akceptovala, pričom až v odvolaní okrem iného argumentovala tým, že v danom prípade ide o spotrebiteľský vzťah. Dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu zistil, že strany sporu neboli poučené v súlade s § 120 ods. 4 O. s. p. o tom, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Táto skutočnosť v zmysle § 205a ods. 1 písm. c/ O. s. p. spôsobuje, že odvolaciemu súdu je možné predkladať nové dôkazy a skutočnosti a odvolací súd je povinný sa s nimi podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. vysporiadať, najmä ak obsahujú dôležité skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Napriek tejto skutočnosti, ako aj vyššie uvedenému, sa odvolací súd v odvolacom konaní vyslovene odmietol zaoberať skutočnosťami uvádzanými v odvolaní.

32. Podľa názoru dovolacieho súdu uvedeným postupom odvolacieho súdu bola žalovanej odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Správne postupu odvolacieho súdu by totiž zodpovedalo, keby bol (pri absencii poučenia prvoinštančným súdom podľa § 120 ods. 4 O. s. p.) doplnil dokazovanie o skutočnosti uvádzané žalovanou, a to buď na odvolacom pojednávaní, alebo prostredníctvom súdu prvej inštancie s vytvorením možnosti strán sa k nemu vyjadriť, prípadne aby v odôvodnení svojho rozsudku uviedol dôvody, pre ktoré nie je potrebné toto dokazovanie vykonať. Uvedený postup, podľa názoru dovolacieho súdu, neodporuje žiadnemu z ustanovení Nariadenia a neprieči sa ani jeho cieľom a účelu.

33. V súvislosti s prejednávanou vecou sa dovolaciemu súdu žiada poukázať na spoločné stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 2015 uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2015, podľa ktorého: „I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že: 1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ; 2. pokiaľ súd nevezhľadne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie. II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu

platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto excés dosahuje.“ Z uvedeného stanoviska vyplýva všeobecným súdom povinnosť posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi v tých prípadoch, keď ju strana sporu výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj pri prieskume ex offio, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege.

34. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti, spolu so závislým výrokom o trovách konania (§ 439 písm. a/ C. s. p.) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C. s. p.).

35. Odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu viazaný. (§ 455 C. s. p.)

36. O trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.